

PITANJA I ODGOVORI

Nove tehnologije predstavljaju nove izazove u zaštiti zdravlja na radu. Paralelno s implementacijom istih neophodno je utvrditi koji su organski sustavi najviše eksponirani možebitnim štetnostima i/ili opterećenjima, koji su funkcionalni zahtjevi radnog mjesta te koje mjere zaštite treba poduzeti kako bi se očuvalo zdravlje i radna sposobnost. U okruženju užurbanosti našeg vremena nužno je pravovremeno i istodobno poduzeti mjere zaštite za očuvanje kako tjelesnih sposobnosti tako i prevenciju na planu psihosocijalnih rizika.

U skladu s Nacionalnom strategijom razvoja zdravstva 2012.-2020. godine, kojom je planirano posebnu pozornost posvetiti radno aktivnoj populaciji, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje svoje provedbene akte dodatno uređuje na način da se stimuliraju specijalisti medicine rada za obilazak radnih mjesta, kako bi konkretno snimili moguće štetne utjecaje na radnom mjestu, uvjete rada i razloge ozljeđivanja na radnom mjestu. Edukativni programi su novine u provedbenim aktima Zavoda, koje mogu provoditi specijalisti medicine rada i psiholog, koji se, treba istaknuti, provode na teret obveznog zdravstvenog osiguranja u sklopu specifične zdravstvene zaštite radnika.

Uz sve poduzete mjere, veliku angažiranost naših ugovornih specijalista medicine rada,

uključenost psihologa neposredno u suradnji sa specijalistima medicine rada, moramo istaknuti da stopa privremene nesposobnosti za rad nije na planiranoj razini, kako opća tako i stopa povezana s ozljedama na radu i profesionalnim bolestima. Svakako da predstoji razdoblje u kojem treba poduzeti dodatne preventivne i edukativne aktivnosti. Radnike koji boluju od kroničnih bolesti treba educirati kako očuvati radnu sposobnost i održati dobru kontrolu bolesti, stabilno zdravstveno stanje, s minimalnim izostancima s posla zbog bolesti. Postoje primjeri dobro kontroliranih i kompenziranih bolesti i stanja i u našem okruženju, osobe koje rade zahtjevnije i odgovorne poslove, koje su odgovorne prema samoj sebi, svojem poslu ali cijelom društvu, koje iako svakodnevno uzimaju svoju terapiju (i ampuliranu), rijetko izostaju s posla zbog bolesti. Njih trebamo prepoznati, a ostale potaknuti da i uz terapiju i odgovarajuće radno mjesto trebaju prepoznati rad kao dio rješavanja i dio terapije.

1. Pravilnikom o načinu utvrđivanja opće i posebne zdravstvene sposobnosti čuvara i zaštitara u privatnoj zaštiti utvrđen je način i postupak obavljanja zdravstvenih pregleda za obavljanje poslova čuvara i zaštitara. Tko snosi troškove ovih pregleda radnika te je li opravdano naplaćivati predmetne preglede radnicima?

Pregledi radnika koji rade kao čuvari (MR049) i pregledi radnika koji rade kao zaštitari (MR050) provode se u sklopu specifične zdravstvene zaštite na teret sredstava Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (u daljnjem tekstu: Zavod) kao prethodni, periodični ili kontrolni zdravstveni pregledi u skladu s važećim odredbama Odluke o osnovama za sklapanje ugovora o provođenju specifične zdravstvene zaštite (u daljnjem tekstu: Odluka).

U skladu s odredbama navedene Odluke, prethodni zdravstveni pregledi jesu pregledi koji su obavljani prije početka rada radnika na poslovima zaštitara i čuvara, kao i pregledi prije premještanja radnika na radno mjesto koje uključuje navedene poslove. Periodični zdravstveni pregledi jesu pregledi koji se provode u cilju redovitog praćenja i ocjenjivanja zdravstvenog stanja radnika koji rade na navedenim poslovima te koji su obavljani u propisanom roku, odnosno do najviše 30 dana ranije od isteka tog roka. Kontrolni zdravstveni pregledi, u smislu navedene Odluke, jesu pregledi koji se obavljaju unutar roka od 6 mjeseci od posljednjeg obavljenog periodičnog pregleda, u slučajevima kada se iz medicinskih razloga nije mogla donijeti ocjena o zdravstvenoj sposobnosti radnika s obzirom na odstupajuće vrijednosti nalaza pretraga u sklopu periodičnog pregleda, kada se očekuje stabiliziranje odstupajućih vrijednosti na normalu.

Preventivne zdravstvene preglede (prethodne, periodične i kontrolne) zaštitara i čuvara u sklopu specifične zdravstvene zaštite radnika provode zdravstvene ustanove koje u svojem sastavu imaju djelatnost medicine rada te ugovorni specijalisti medicine rada u privatnoj praksi uključeni u mrežu ugovornih subjekata medicine rada, koje je odabrao poslodavac za svoje radnike, a s kojima je Zavod sklopio ugovor o provođenju specifične zdravstvene zaštite radnika na primarnoj razini zdravstvene djelatnosti.

Periodične i kontrolne preglede plaća Zavod izravno ugovornim subjektima medicine rada na temelju ispostavljenih računa.

U slučajevima kada je poslodavac uputio radnika na pregled izvan propisanih rokova, go-

vorimo o izvanrednim zdravstvenim pregledima koji u skladu s važećim odredbama Odluke ne mogu teretiti sredstva Zavoda.

Troškove prethodnog pregleda snosi poslodavac, a Zavod je obavezan navedena sredstva vratiti poslodavcu, u skladu s odredbama citirane Odluke, u roku od 45 dana od dana primitka zahtjeva za povrat, pod uvjetom da je poslodavac pregledanog radnika i zaposlio. Uz zahtjev za povrat sredstava prethodnog pregleda potrebno je priložiti presliku uputnice za utvrđivanje zdravstvene sposobnosti, kao i izdanog uvjerenja o zdravstvenoj sposobnosti radnika, presliku računa izabranog doktora specijaliste medicine rada te presliku dokaza o plaćenom računu. U slučaju prethodnog pregleda radnika koji mijenja radno mjesto, na način da novo radno mjesto uključuje poslove čuvara odnosno poslove zaštitara, potrebno je priložiti novi ugovor o radu ili dodatak ugovora o radu.

U skladu s važećim odredbama Zakona o zaštiti na radu preventivni zdravstveni pregledi radnika i pribavljanje uvjerenja o tome je li osoba koje poslodavac namjerava zaposliti udovoljavaju posebnim uvjetima za rad, u skladu s propisima kojima se utvrđuju posebni uvjeti za obavljanje tih poslova, ne smiju biti na trošak radnika.

2. Je li poslodavac dužan upućivati radnika na ocjenu radne sposobnosti i izdati uputnicu za procjenu radne sposobnosti kod nadležnog doktora specijaliste medicine rada? Jesu li navedeni postupci obuhvaćeni obveznim zdravstvenim osiguranjem odnosno specifičnom zdravstvenom zaštitom radnika koju osigurava Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje?

Postupak ocjene radne sposobnosti razlikuje se od utvrđivanja zdravstvene sposobnosti na poslovima s posebnim uvjetima rada odnosno na poslovima na kojima radnik može raditi samo nakon prethodnog i redovnog utvrđivanja zdravstvene sposobnosti.

Obrada osiguranika za upućivanje na ocjenu radne sposobnosti i invalidnosti tereti sredstva Zavoda samo u slučajevima kada je izabrani

doktor uputio osiguranika na ocjenu radne sposobnosti u smislu članka 47., stavka 2. važećeg Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju.

Navedenom odredbom propisano je da kada je prema ocjeni izabranog doktora, a nakon provedenog liječenja i medicinske rehabilitacije zdravstveno stanje osiguranika takvo da se daljnjim liječenjem ne može poboljšati te je kod osiguranika nastupila trajna nesposobnost za rad na poslovima koje osiguranik obavlja, kao i u slučaju kada privremena nesposobnost za rad traje neprekidno 12 mjeseci zbog iste dijagnoze bolesti, izabrani doktor obavezan je obraditi osiguranika za upućivanje na ocjenu radne sposobnosti i invalidnosti te ga sa svom propisanom dokumentacijom uputiti nadležnom tijelu vještačenja mirovinskoga osiguranja, koje je obvezno donijeti nalaz i mišljenje o radnoj sposobnosti i invalidnosti osiguranika najkasnije u roku od 60 dana od dana zaprimanja prijedloga izabranog doktora i o istom obavijestiti izabranog doktora, poslodavca osiguranika i Zavod u roku od 8 dana od dana donošenja nalaza i mišljenja.

Kada nadležno tijelo vještačenja mirovinskog osiguranja utvrdi da je kod osiguranika nastupila profesionalna nesposobnost za rad, odnosno neposredna opasnost od nastanka invalidnosti, obvezno je u nalazu i mišljenju navesti poslove i radne zadatke koje osiguranik s obzirom na preostalu radnu sposobnost može obavljati, odnosno koje poslove i radne zadatke ne može obavljati.

Pitanja u vezi s ocjenom radne sposobnosti te pravima za slučaj smanjenja, kao i djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti uređena su propisima mirovinskog osiguranja i propisima o radu i zaštiti na radu te nisu u nadležnosti Zavoda i ne terete sredstva obveznog zdravstvenog osiguranja, već su u nadležnosti tijela mirovinskog osiguranja.

3. Strana državljanka upisala je studij kao redovita studentica na teret sredstava državnog proračuna Republike Hrvatske u kojoj ima odobren privremeni boravak. Studentica nema obvezno zdravstveno osiguranje u Republici Hrvatskoj, jer isto ima u svojoj matičnoj državi,

a posjeduje važeću europsku karticu zdravstvenog osiguranja. Treba li sveučilište osigurati navedenu studenticu od ozljede na radu?

U skladu s odredbom članka 6., stavka 2. važećeg Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju i zdravstvenoj zaštiti stranaca u Republici Hrvatskoj, student stranac na privremenom boravku u Republici Hrvatskoj u svrhu studiranja nije u obvezi podnijeti prijavu na obvezno zdravstveno osiguranje.

Budući da je navedena studentica zdravstveno osigurana u svojoj matičnoj državi, na temelju europskih propisa o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti ostvaruje prava u skladu s propisima zdravstvenog osiguranja svoje matične države pa tako i prava za slučaj ozljede na radu.

Slijedom navedenog u predmetnom slučaju ne primjenjuje se odredba članka 16. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju te sveučilište nije u obvezi podnijeti prijavu na obvezno zdravstveno osiguranje za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti za navedenu studenticu.

4. Radnik je pretrpio tešku ozljedu na radu te mu je Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje priznao prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja za slučaj ozljede na radu. Izabrani doktor radnika indicirao je postojanje dopunskih dijagnoza u vezi s predmetnom ozljedom, a koje nisu razmatrane u postupku utvrđivanja i priznavanja ozljede na radu. Postoje li zastarni rokovi u vezi s priznavanjem prava na osnovi dopunskih dijagnoza s obzirom da se ozljeda na radu dogodila prije pet godina.

Dopunska dijagnoza je dijagnoza koja je nastala istom ozljedom na radu, ali nije istovremeno i verificirana prilikom utvrđivanja i priznavanja ozljede na radu.

Prava na osnovi utvrđene i priznate dopunske dijagnoze ozljede na radu teku od dana nastanka ozljede na radu.

Utvrđivanje dopunske dijagnoze provodi se na način propisan člankom 34. važećeg Pravilnika o pravima, uvjetima i načinu ostvarivanja

prava iz obveznoga zdravstvenog osiguranja u slučaju ozljede na radu i profesionalne bolesti, odnosno vrijede pravila postupka koja se odnose na utvrđivanje ozljede na radu, uključujući i odredbe o trogodišnjem prekluzivnom roku iz članka 47., stavka 2. navedenog Pravilnika.

Ako za osiguranu osobu nije podnesen zahtjev za utvrđivanjem dopunske dijagnoze u roku od 3 godine od isteka roka iz članka 47.,

stavka 1. navedenog Pravilnika, osigurana osoba gubi pravo na pokretanje tog postupka, odnosno na utvrđivanje i priznavanje dopunske dijagnoze priznate ozljede na radu.

U skladu s predmetnim odredbama navedeni radnik je s obzirom na protek vremena, nažalost, izgubio pravo na pokretanje postupka utvrđivanja dopunske dijagnoze ozljede na radu koja se dogodila prije pet godina.

*Veronika Laušin, dr. med. spec.
Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Zagreb*